

Suvestinė redakcija nuo 2010-08-20 iki 2023-07-17

Nutarimas paskelbtas: Žin. 1997, Nr. [108-2742](#), i. k. 0971100NUTA00001273

Nauja redakcija nuo 2004-06-20:

Nr. [760](#), 2004-06-16, Žin. 2004, Nr. 96-3540 (2004-06-19), i. k. 1041100NUTA00000760

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL AUKŠTAITIJOS, DZŪKIJOS IR ŽEMAITIJOS NACIONALINIŲ PARKŲ
NUOSTATŲ PATVIRTINIMO**

1997 m. lapkričio 24 d. Nr. 1273
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Patvirtinti Aukštaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos nacionalinių parkų nuostatus (pridedama).

MINISTRAS PIRMININKAS

GEDIMINAS VAGNORIUS

ŽEMĖS IR MIŠKŲ ŪKIO MINISTRAS

VYTAUTAS KNAŠYS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
1997 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. 1273
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2004 m. birželio 16 d. nutarimo Nr. 760
redakcija)

AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Aukštaitijos nacionalinis parkas (toliau vadinama – Nacionalinis parkas) įsteigtas Lietuvos Ministrų Tarybos 1974 m. kovo 29 d. nutarimu Nr. 124 „Dėl Lietuvos nacionalinio parko steigimo“ Ignalinos, Švenčionių ir Utenos rajonų savivaldybių administruojamų teritorijų dalyse ir skirtas nacionalinės svarbos kraštovaizdžio kompleksams ir antropoekosistemos, reprezentuojančioms Aukštaitijos etnokultūrinės srities ir jos paribio gamtos ir kultūros savitumus, saugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti.

2. Veiklą Nacionaliniame parke reglamentuoja, jo apsaugos ir naudojimo režimą nustato Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas (Žin., 1992, Nr. [5-75](#)), Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)), Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (Žin., 1995, Nr. [3-37](#); 2004, Nr. [153-5571](#)), Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas (Žin., 1995, Nr. [107-2391](#); 2004, Nr. [21-617](#)), Lietuvos Respublikos miškų įstatymas (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#); 2001, Nr. [35-1161](#)), Lietuvos Respublikos vandens įstatymas (Žin., 1997, Nr. [104-2615](#); 2003, Nr. 36-1544), Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (Žin., 1996, Nr. [32-788](#); 2001, Nr. [101-3597](#)), Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas (Žin., 1998, Nr. [32-852](#); 2002, Nr. [123-5507](#)), kiti įstatymai, tarptautinės teisės aktai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimas Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (Žin., 1992, Nr. [22-652](#); 1996, Nr. [2-43](#)), aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymas Nr. 438 „Dėl Aukštaitijos nacionalinio parko apsaugos reglamento patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [87-3754](#)), nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos reglamentai, šie nuostatai ir kiti teisės aktai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

3. Nacionalinis parkas tvarkomas pagal Aukštaitijos nacionalinio parko planavimo schemos sprendinius, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 416 (Žin., 1997, Nr. [38-942](#)). Nacionaliniame parke esantys miestai ir miesteliai tvarkomi pagal parengtus ir patvirtintus jų bendruosius ir detaliuosius planus, kaimai – pagal parengtus ir patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus, kurių sprendiniai neturi prieštarauti Nacionalinio parko planavimo schemos sprendiniams. Kiti objektai, esantys Nacionaliniame parke, tvarkomi pagal specialiojo planavimo žemėtvarkos dokumentus, nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkymo, miškotvarkos, vandentvarkos, rekreacijos, infrastruktūros plėtros projektus ir kitus specialiojo planavimo dokumentus arba saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

4. Atkuriant nuosavybės teises pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą (Žin., 1997, Nr. [65-1558](#)), Nacionalinio parko žemė, vandens telkiniai ir miškai savininkams grąžinami arba perduodami nuosavybės ribotam tiksliniam naudojimui. Žemė Nacionaliniame parke perduodama ar nuomojama Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

II. NACIONALINIO PARKO STEIGIMO TIKSLAI, APSAUGA IR TVARKYMAS

5. Nacionalinio parko steigimo tikslai yra:

5.1. išsaugoti unikalią trijų kraštovaizdžio sričių sandūroje esančią Žeimenos aukštupio ekosistemą, Ažvinčių (Gervėčių) sengirės ir Balčio ežero gamtinius kompleksus, Baluošo, Linkmeno – Ūkojo, Tauragno ir Uteno miškingų ežerutų dubaklonių, Šiliniškių tarpežerinio gūbrio su Ladakalniu, Benediktavo (Makių) moreninio masyvo ir Kiaunos slėnio kraštovaizdį, Petriškių geomorfologinį ir Būkos, Juodupės, Švoginos, Pliaušės, Labažės, Asalnų ir Žeimenio hidrografinius kompleksus, Vilkaraisčio, Kriogžlio, Siūrių ir Pagilūtės pelkes, savitas Ažvinčių ir Minčios girių, Kretuono, Kretuonykščio, Knyčio ir Pažeimenės biocenozes, retus ir nykstančius augalus ir gyvūnus, kitus gamtinius teritorinius kompleksus ir objektus;

5.2. išsaugoti Šiaurės Rytų Lietuvos XII–XV a. gynybinės linijos liekanas su Taurapilio, Ginučių, Puziniškių, Linkmenų, Vajuonio ir kitais piliakalniais, Rėkučių senovės gynybinių pylimu, unikalų Kretuono archeologinį kompleksą, Minčios, Vyžų, Šakarvos, Palūšės, Kaltanėnų, Švento ir kitus pilkapynus ir akmenų amžiaus gyvenvietes, etnografiškai vertingus Salų (II), Varniškių (II), Vaišnoriškių, Šuminų (Pabaluošės), Strazdų (Šariškės), Kretuonių, Benediktavo (Maknių), kitus etnografinį pobūdį ar elementus išlaikiusius kaimus, Kaltanėnų urbanistinį kompleksą, Palūšės bažnyčios architektūrinį ansamblį, parko teritorijoje esančius vandens malūnus, Stripeikių senovės bitininkystės muziejų, kitas kultūros paveldo vertybes;

5.3. išsaugoti Žeimenos aukštupio gamtinės ekosistemos stabilumą, biotos komponentus ir jų įvairovę;

5.4. atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtinius, kultūrinius teritorinius kompleksus ir objektus;

5.5. atlikti mokslo tyrimus, rinkti ir kaupti informaciją gamtos apsaugos, kultūros vertybių apsaugos, gamtos išteklių ir kitose srityse;

5.6. sudaryti sąlygas plėtoti rekreacinę veiklą, pirmiausia pažintinį ir kaimo turizmą, trumpalaikį poilsiavimą tam skirtose zonose ir vietose, numatytose Nacionalinio parko planavimo schemeje;

5.7. reglamentuoti ūkinę veiklą ir užstatymo plėtotę pagal Nacionalinio parko planavimo schemą, specialiuosius ir detaliuosius planus, savivaldybių teritorijų dalių (miestų ir miestelių) bendruosius planus ir kitus teisės aktus;

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

5.8. puoselėti Aukštaitijos regiono kultūros tradicijas, amatus, verslus, propaguoti gamtosaugos idėjas, materialinės ir dvasinės kultūros palikimą.

6. Nacionalinis parkas suskirstytas į konservacinio prioriteto (gamtiniai rezervatai, kultūriniai rezervatai, gamtiniai draustiniai, kompleksiniai draustiniai, kultūriniai draustiniai), ekologinės apsaugos (apsauginio (prezervacinio) prioriteto, rekreacinio prioriteto (miško parkai, stovyklavietės ir rekreaciniai kompleksai), ūkinio (gamybinio) prioriteto ir kitos (gyvenamosios) funkcijos prioriteto zonas. Funkcinio prioriteto zonose pagal tikslinę žemės naudojimo paskirtį ir tvarkymo pobūdį nustatytos kraštovaizdžio tvarkymo zonos, kurioms taikomi naudojimo ir apsaugos reglamentai.

7. Nacionalinis parkas turi apsaugos (buferinę) zoną, nustatytą už jo ribų. Jos tikslas – apsaugoti Nacionalinio parko gamtinę ekosistemą nuo galimos ūkinės taršos, o kraštovaizdį – nuo neigiamo vizualinio poveikio, reguliuojant buferinės apsaugos zonos naudojimą, ribojant statinių aukštumą, užstatymo plotą ir intensyvumą.

8. Bet kokia ūkinė, rekreacinė ar kitokia veikla Nacionaliniame parke negali prieštarauti jo steigimo tikslams, daryti tradicinio kraštovaizdžio, teršti aplinkos, pažeisti ekologinės pusiausvyros. Ūkinės ir kitokios veiklos priemonės reglamentuojamos, taikomi Nacionalinio parko planavimo schemeje nustatyti kraštovaizdžio tvarkymo zonų naudojimo ir apsaugos reglamentai.

9. Savivaldybių teritorijų dalių (miestų ar miestelių) bendrieji planai, specialieji, detalieji planai, statinių projektai rengiami, derinami ir tvirtinami Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Jų sprendiniai

neturi prieštarauti Nacionalinio parko planavimo schemai. Statybos, rekonstravimo, remonto ir grovimo darbai Nacionaliniame parke atliekami Lietuvos Respublikos statybos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, *Žin.*, 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

10. Organizuoti kaimo turizmo ir kitą komercinę rekreacinę veiklą Nacionaliniame parke leidžiama įstatymų nustatyta tvarka. Gidų paslaugas Nacionaliniame parke gali teikti atitinkami Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos (toliau – Direkcija) darbuotojai, kiti fiziniai asmenys, turintys Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo nustatyta tvarka išduotą gido pažymėjimą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1788](#), 2009-12-23, *Žin.*, 2009, Nr. 158-7174 (2009-12-31), i. k. 1091100NUTA00001788

Nr. [1172](#), 2010-08-12, *Žin.*, 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

11. Stovyklauti, kurti laužus, važinėti ir statyti transporto priemonės Nacionaliniame parke leidžiama tik Nacionalinio parko planavimo schemoje nustatytoje vietoje, laikantis Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direktoriaus (toliau vadinama – direktorius) patvirtintų lankymo taisyklių.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1788](#), 2009-12-23, *Žin.*, 2009, Nr. 158-7174 (2009-12-31), i. k. 1091100NUTA00001788

III. NACIONALINIO PARKO VALDYMAS IR VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

12. Veiklą Nacionaliniame parke organizuoja biudžetinė įstaiga – Direkcija. Direkcijos savininko teisės ir pareigos įgyvendina Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba). Direkcija yra juridinis asmuo, turi antspaudą su Tarnybos ir savo pavadinimais ir sąskaitas banke.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1788](#), 2009-12-23, *Žin.*, 2009, Nr. 158-7174 (2009-12-31), i. k. 1091100NUTA00001788

Nr. [1172](#), 2010-08-12, *Žin.*, 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

13. Direkcijai vadovauja direktorius, kurį skiria ir atleidžia Tarnybos direktorius Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo (*Žin.*, 1999, Nr. [66-2130](#); 2002, Nr. [45-1708](#)) nustatyta tvarka. Direkcijoje gali būti Kraštotvarkos, Gamtos, Kultūros paveldo, Finansų, kiti skyriai. Direkcijos nuostatus tvirtina Tarnybos direktorius. Direkcijos pareigybių sąrašą derina Tarnybos direktorius, o tvirtina direktorius.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, *Žin.*, 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

14. Veiklą Nacionaliniame parke gali organizuoti ir vykdyti Direkcija ir Jungtinė taryba (toliau – Taryba). Taryba koordinuoja santykius tarp Direkcijos ir savivaldybių institucijų. Sprendimą dėl Tarybos sudarymo tikslingumo priima direktorius, suderinęs su Tarnybos direktoriumi. Tarybos nariai yra direktorius, jo pavaduotojai, Ignalinos, Molėtų, Švenčionių ir Utenos rajonų savivaldybių merai ir (ar) merų pavaduotojai jų sutikimu arba kiti savivaldybių tarybų skiriami savivaldybių atstovai. Į Tarybą gali būti įtraukti ir į posėdžius kviečiami kitų valstybės ir savivaldybių institucijų atstovai ir kiti suinteresuoti asmenys. Tarybos sudėtį ir darbo reglamentą tvirtina Tarnybos direktorius. Taryba analizuoja Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko būklę ir teikia atitinkamus pasiūlymus Direkcijai ir Tarnybai, kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms parkų apsaugos, naudojimo ir tvarkymo klausimais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, *Žin.*, 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

15. Prie Direkcijos gali būti sudaromos mokslinės konsultavimo tarybos, atstovaujamos kraštovaizdžio, biologinės įvairovės ir kultūros paveldo apsaugos, rekreacijos organizavimo, socialinės ir ekonominės srities specialistų.

16. Kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros, gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugos ir Nacionalinio parko lankymo reikalavimų, nustatytų įstatymuose, kituose teisės aktuose ir Nacionalinio parko planavimo dokumentų sprendiniuose, laikymosi priežiūrą užtikrina valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai. Valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai tarnyboje turi teisę dėvėti Tarnybos patvirtintą uniformą.

17. Valstybinę gamtos išteklių, kultūros vertybių naudojimo ir aplinkos apsaugos kontrolę Nacionaliniame parke pagal kompetenciją vykdo valstybiniai aplinkos apsaugos kontrolės pareigūnai, valstybiniai miškų pareigūnai, valstybiniai žemės tarnybų pareigūnai, teritorijų planavimo ir statybos priežiūros pareigūnai, nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių apsaugos pareigūnai.

IV. NACIONALINIO PARKO VEIKLOS EKONOMINIAI PAGRINDAI

18. Nacionalinio parko žemė valdoma ir naudojama Lietuvos Respublikos žemės įstatymo (Žin., 1994, Nr. [34-620](#); 2004, Nr. [28-868](#)), kitų įstatymų ir teisės aktų nustatyta tvarka.

19. Direkcijos finansinius išteklius sudaro Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir kitos teisėtai įgytos lėšos, taip pat gali būti skiriamos Ignalinos, Molėtų, Švenčionių ir Utenos rajonų savivaldybių biudžetų lėšos, Aplinkos apsaugos rėmimo programos, šių savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų lėšos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

20. Direkcijos finansiniai ištekliai naudojami:

20.1. Direkcijos funkcijoms ir programoms vykdyti;

20.2. Nacionaliniam parkui tvarkyti, gamtiniais ir kultūriniais teritoriniams kompleksams ir objektams (nekilnojamosioms kultūros vertybėms) išsaugoti;

20.3. pažeistiems gamtos, kultūros teritoriniams kompleksams ir objektams atkurti;

20.4. tyrimams ir stebėjimams vykdyti;

20.5. švietėjiškai ir auklėjamajai veiklai, pažintiniam turizmui plėtoti, Nacionalinio parko gamtos ir kultūros vertybėms, jų apsaugai populiarinti, Nacionaliniam parkui reklamuoti ir reprezentuoti;

20.6. ypatingoms priemonėms (stichinių nelaimių padariniams šalinti, valstybinės reikšmės renginiams organizuoti ir kitkam);

20.7. kitoms su Nacionalinio parko steigimo tikslais susijusioms priemonėms įgyvendinti.

V. DIREKCIJOS, KITŲ FIZINIŲ IR JURIDINIŲ ASMENŲ TEISĖS IR PAREIGOS

21. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka žemės savininkams, valdytojams ir naudotojams, kurių žemės valdose keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai realiai sumažina gaunamą naudą arba uždraudžia anksčiau vykdytą veiklą, išmokamos kompensacijos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

22. Nacionaliniame parke žemės savininkams, valdytojams ir naudotojams gali būti teikiamos žemės mokesčio ir kitos lengvatos įstatymų nustatytais atvejais ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

23. Nacionaliniame parke gyvenantys asmenys turi teisę gauti finansinę ir kitokią paramą už gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) priežiūrą.

24. Nacionalinio parko draustiniuose, taip pat rekreacinėse zonose esančius iki 5 hektarų valstybinės žemės sklypus, įsiterpusius į žemės ūkio naudmenas ir esančius tarp privačios žemės valdų, pirmumo teisę įsigyti ir išsinuomoti turi besiribojančių sklypų savininkai ir valdytojai.

25. Nacionaliniame parke fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę verstis veikla, neprieštaraujančia Nacionalinio parko steigimo tikslams.

26. Nacionalinio parko žemės savininkai, naudotojai ir valdytojai, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys privalo laikytis ūkinės veiklos apribojimų, nustatytų šių nuostatų 2 punkte išvardytuose teisės aktuose.

27. Žemės savininkai, naudotojai ir valdytojai negali trukdyti įstatymų ar kitų teisės aktų numatytais tikslais lankyti arba tvarkyti saugomų kompleksų ir objektų (vertybių), poilsiaviečių, takų, regyklų, kitų rekreacinių objektų.

28. Parduodamą privačią žemę Nacionalinio parko konservacinio, ekologinės apsaugos ir rekreacinio prioriteto zonose, taip pat teritorijose, kurioms suteiktas „Natura 2000“ statusas, pirmumo teisę pirkti tomis pačiomis sąlygomis už pardavėjo ir pirkėjo sutartą kainą turi valstybė.

29. Direkcija turi išimtinę teisę naudoti savo simbolius.

30. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šių nuostatų reikalavimus, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Priedo pakeitimai:

Nr. [760](#), 2004-06-16, Žin., 2004, Nr. 96-3540 (2004-06-19), i. k. 1041100NUTA00000760

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės

1997 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. 1273

(Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2004 m. birželio 16 d. nutarimo Nr. 760

redakcija)

DZŪKIJOS NACIONALINIO PARKO NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dzūkijos nacionalinis parkas (toliau vadinama – Nacionalinis parkas) įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. I-1244 „Dėl Dzūkijos, Kuršių nerijos, Žemaitijos nacionalinių parkų, Trakų istorinio nacionalinio parko ir Viešvilės valstybinio rezervato įsteigimo“ (Žin., 1991, Nr. [13-332](#)) Varėnos, Alytaus ir Lazdijų rajonų savivaldybių administruojamų teritorijų dalyse ir skirtas nacionalinės svarbos kraštovaizdžio kompleksams ir antropoeikosistemoms, reprezentuojantiems Dzūkijos etnokultūrinės srities gamtos ir kultūros savitumus, saugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti.

2. Veiklą Nacionaliniame parke reglamentuoja, jo apsaugos ir naudojimo režimą nustato Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas (Žin., 1992, Nr. [5-75](#)), Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)), Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (Žin., 1995, Nr. [3-37](#); 2004, Nr. [153-5571](#)), Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas (Žin., 1995, Nr. [107-2391](#); 2004, Nr. [21-617](#)), Lietuvos Respublikos miškų įstatymas (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#); 2001, Nr. [35-1161](#)), Lietuvos Respublikos vandens įstatymas (Žin., 1997, Nr. [104-2615](#); 2003, Nr. 36-1544), Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (Žin., 1996, Nr. [32-788](#); 2001, Nr. [101-3597](#)), Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas (Žin., 1998, Nr. [32-852](#); 2002, Nr. [123-5507](#)), kiti įstatymai, tarptautinės teisės aktai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimas Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (Žin., 1992, Nr. [22-652](#); 1996, Nr. [2-43](#)), aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymas Nr. 437 „Dėl Dzūkijos nacionalinio parko apsaugos reglamento patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [86-3736](#)), nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos reglamentai, šie nuostatai ir kiti teisės aktai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

3. Nacionalinis parkas tvarkomas pagal Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos sprendinius, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 419 (Žin., 1997, Nr. [40-972](#)). Nacionaliniame parke esantys miestai ir miesteliai tvarkomi pagal parengtus ir patvirtintus jų bendruosius ir detaliuosius planus, kaimai – pagal parengtus ir patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus, kurių sprendiniai neturi prieštarauti Nacionalinio parko planavimo schemos sprendiniams. Kiti objektai, esantys Nacionaliniame parke, tvarkomi pagal specialiojo planavimo žemėtvarkos dokumentus, nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkymo, miškotvarkos, vandentvarkos, rekreacijos, infrastruktūros plėtros projektus ir kitus specialiojo planavimo dokumentus arba saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

4. Atkuriant nuosavybės teises pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą (Žin., 1997, Nr. [65-1558](#)), Nacionalinio parko žemė, vandens telkiniai ir miškai savininkams grąžinami arba perduodami nuosavybės ribotam tiksliniam naudojimui. Žemė Nacionaliniame parke perduodama ar nuomojama Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

II. NACIONALINIO PARKO STEIGIMO TIKSLAI, APSAUGA IR TVARKYMAS

5. Nacionalinio parko steigimo tikslai yra:

5.1. išsaugoti unikalų Dainavos krašto santakinio upyno hidrografinį tinklą ir Nemuno – Merkio – Ūlos – Grūdės – Skroblaus slėnius – būdingus augalų ir gyvūnų migracijos kelius, didelės mokslinės vertės Skroblaus vidurupio, Musteikos ir Povilnio upelių aplinkos gamtinius kompleksus, raiškius Dainavos girios kontinentinių kopų masyvus, Liškiavos, Straujos, Uciekos ir Pakrykštės erozinius geomorfologinius kompleksus, Merkinės moreninį volą, Netiesų, Glyno ir Ežeryno hidrografinius objektus, Imiškių, Didžbalės, Bakanauskų ir Dėlyno pelkes, Dzūkijai būdingas miškų biocenozes, retus ir nykstančius augalus ir gyvūnus, kitus gamtinius teritorinius kompleksus ir objektus;

5.2. išsaugoti ypač vertingus Merkinės ir Liškiavos istorinius archeologinius ir architektūrinius urbanistinius kompleksus, etnokultūrines girinių ir panemunių dzūkų kaimų (Musteikos, Zervynų, Žiogelių, Dubininko, Margionių, Kašėtų, Lynežerio ir kitų) vertybes, Glyno apyežerio senovines stovyklavietes, Subartonių memorialinį kraštovaizdžio kompleksą, kitas kultūros paveldo vertybes;

5.3. išsaugoti Dainavos upyno gamtinės ekosistemos stabilumą, biotos komponentus ir jų įvairovę;

5.4. atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtinius, kultūrinius teritorinius kompleksus ir objektus;

5.5. atlikti mokslo tyrimus, rinkti ir kaupti informaciją gamtos apsaugos, kultūros vertybių apsaugos, gamtos išteklių ir kitose srityse;

5.6. sudaryti sąlygas plėtoti rekreacinę veiklą, pirmiausia pažintinį ir kaimo turizmą, trumpalaikį poilsiavimą tam skirtose zonose ir vietose, numatytose Nacionalinio parko planavimo schemoje;

5.7. reglamentuoti ūkinę veiklą ir užstatymo plėtotę pagal Nacionalinio parko planavimo schemą, specialiuosius ir detaliuosius planus, savivaldybių teritorijų dalių (miestų ir miestelių) bendruosius planus ir kitus teisės aktus;

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, *Žin.*, 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

5.8. puoselėti Dzūkijos regiono kultūros tradicijas, amatus, verslus, propaguoti gamtos saugos idėjas, materialinės ir dvasinės kultūros palikimą.

6. Nacionalinis parkas suskirstytas į konservacinio prioriteto (gamtiniai rezervatai, gamtiniai draustiniai, kompleksiniai draustiniai, kultūriniai draustiniai), ekologinės apsaugos (apsauginio (prezervacinio) prioriteto, rekreacinio prioriteto (miško parkai, stovyklavietės ir rekreaciniai kompleksai), ūkinės (miškų ūkio, žemės ūkio, vandens ūkio) ir kitos (gyvenamosios) funkcijos prioriteto zonas. Funkcinio prioriteto zonose pagal tikslinę žemės naudojimo paskirtį ir tvarkymo pobūdį nustatytos kraštovaizdžio tvarkymo zonos, kurioms taikomi naudojimo ir apsaugos reglamentai.

7. Nacionalinis parkas turi apsaugos (buferinę) zoną, nustatytą už jo ribų. Jos tikslas – apsaugoti Nacionalinio parko gamtinę ekosistemą nuo galimos ūkinės taršos, o kraštovaizdį – nuo neigiamo vizualinio poveikio, reguliuojant buferinės apsaugos zonos naudojimą, ribojant statinių aukštumą, užstatymo plotą ir intensyvumą.

8. Bet kokia ūkinė, rekreacinė ar kitokia veikla Nacionaliniame parke negali prieštarauti jo steigimo tikslams, daryti tradicinio kraštovaizdžio, teršti aplinkos, pažeisti ekologinės pusiausvyros. Ūkinės ir kitokios veiklos priemonės reglamentuojamos, taikomi Nacionalinio parko planavimo schemoje nustatyti kraštovaizdžio tvarkymo zonų naudojimo ir apsaugos reglamentai.

9. Savivaldybių teritorijų dalių (miestų ar miestelių) bendrieji planai, specialieji, detalieji planai, statinių projektai rengiami, derinami ir tvirtinami Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Jų sprendiniai neturi prieštarauti Nacionalinio parko planavimo schemai. Statybos, rekonstravimo, remonto ir

griovimo darbai Nacionaliniame parke atliekami Lietuvos Respublikos statybos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, *Žin.*, 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

10. Organizuoti kaimo turizmo ir kitą komercinę rekreacinę veiklą Nacionaliniame parke leidžiama įstatymų nustatyta tvarka. Gidų paslaugas Nacionaliniame parke gali teikti atitinkami Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcijos (toliau – Direkcija) darbuotojai, kiti fiziniai asmenys, turintys Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo nustatyta tvarka išduotą gido pažymėjimą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1788](#), 2009-12-23, *Žin.*, 2009, Nr. 158-7174 (2009-12-31), i. k. 1091100NUTA00001788

Nr. [1172](#), 2010-08-12, *Žin.*, 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

11. Stovyklauti, kurti laužus, važinėti ir statyti transporto priemonės Nacionaliniame parke leidžiama tik Nacionalinio parko planavimo schemeje nustatytose vietose, laikantis Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direktoriaus (toliau vadinama – direktorius) patvirtintų Nacionalinio parko lankymo taisyklių.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1788](#), 2009-12-23, *Žin.*, 2009, Nr. 158-7174 (2009-12-31), i. k. 1091100NUTA00001788

III. NACIONALINIO PARKO VALDYMAS IR VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

12. Veiklą Nacionaliniame parke organizuoja biudžetinė įstaiga – Direkcija. Direkcijos savininko teisės ir pareigos įgyvendina Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba). Direkcija yra juridinis asmuo, turi antspaudą su Tarnybos ir savo pavadinimais ir sąskaitas banke.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1788](#), 2009-12-23, *Žin.*, 2009, Nr. 158-7174 (2009-12-31), i. k. 1091100NUTA00001788

Nr. [1172](#), 2010-08-12, *Žin.*, 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

13. Direkcijai vadovauja direktorius, kurį skiria ir atleidžia Tarnybos direktorius Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo (*Žin.*, 1999, Nr. [66-2130](#); 2002, Nr. [45-1708](#)) nustatyta tvarka. Direkcijoje gali būti Kraštotvarkos, Gamtos, Kultūros paveldo, Finansų, kiti skyriai. Direkcijos nuostatus tvirtina Tarnybos direktorius. Direkcijos pareigybių sąrašą derina Tarnybos direktorius, o tvirtina direktorius.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, *Žin.*, 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

14. Veiklą Nacionaliniame parke gali organizuoti ir vykdyti Direkcija ir Jungtinė taryba (toliau – Taryba). Taryba koordinuoja santykius tarp Direkcijos ir savivaldybių institucijų. Sprendimą dėl Tarybos sudarymo tikslingumo priima direktorius, suderinęs su Tarnybos direktoriumi. Tarybos nariai yra direktorius, jo pavaduotojai, Varėnos, Alytaus, Lazdijų rajonų ir Druskininkų savivaldybių merai ir (ar) merų pavaduotojai jų sutikimu arba kiti savivaldybių tarybų skiriami savivaldybių atstovai. Į Tarybą gali būti įtraukti ir į posėdžius kviečiami kitų valstybės ir savivaldybių institucijų atstovai ir kiti suinteresuoti asmenys. Tarybos sudėtį ir darbo reglamentą tvirtina Tarnybos direktorius. Taryba analizuoja Nacionalinio parko būklę ir teikia atitinkamus pasiūlymus Direkcijai ir Tarnybai, kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms Nacionalinio parko apsaugos, naudojimo ir tvarkymo klausimais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, *Žin.*, 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

15. Prie Direkcijos gali būti sudaromos mokslinės konsultavimo tarybos, atstovaujamos kraštovaizdžio, biologinės įvairovės ir kultūros paveldo apsaugos, rekreacijos organizavimo, socialinės ir ekonominės srities specialistų.

16. Kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros, gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugos ir Nacionalinio parko lankymo reikalavimų, nustatytų įstatymuose, kituose teisės aktuose ir Nacionalinio parko planavimo dokumentų sprendiniuose, laikymosi priežiūrą užtikrina valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai. Valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai tarnyboje turi teisę dėvėti Tarnybos patvirtintą uniformą.

17. Valstybinę gamtos išteklių, kultūros vertybių naudojimo ir aplinkos apsaugos kontrolę Nacionaliniame parke pagal kompetenciją vykdo valstybiniai aplinkos apsaugos kontrolės pareigūnai, valstybiniai miškų pareigūnai, valstybiniai žemės tarnybų pareigūnai, teritorijų planavimo ir statybos priežiūros pareigūnai, nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių apsaugos pareigūnai.

IV. NACIONALINIO PARKO VEIKLOS EKONOMINIAI PAGRINDAI

18. Nacionalinio parko žemė valdoma ir naudojama Lietuvos Respublikos žemės įstatymo (Žin., 1994, Nr. [34-620](#); 2004, Nr. [28-868](#)), kitų įstatymų ir teisės aktų nustatyta tvarka.

19. Direkcijos finansinius išteklius sudaro Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir kitos teisėtai įgytos lėšos, taip pat gali būti skiriamos Varėnos, Alytaus, Lazdijų rajonų ir Druskininkų savivaldybių biudžetų lėšos, Aplinkos apsaugos rėmimo programos, šių savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų lėšos.

20. Direkcijos finansiniai ištekliai naudojami:

20.1. Direkcijos funkcijoms ir programoms vykdyti;

20.2. Nacionaliniam parkui tvarkyti, gamtiniais ir kultūriniais teritoriniams kompleksams ir objektams (nekilnojamosioms kultūros vertybėms) išsaugoti;

20.3. pažėistiems gamtos, kultūros teritoriniams kompleksams ir objektams atkurti;

20.4. tyrimams ir stebėjimams vykdyti;

20.5. švietėjiškai ir auklėjamajai veiklai, pažintiniam turizmui plėtoti, Nacionalinio parko gamtos ir kultūros vertybėms, jų apsaugai populiarinti, Nacionaliniam parkui reklamuoti ir reprezentuoti;

20.6. ypatingoms priemonėms (stichinių nelaimių padariniams šalinti, valstybinės reikšmės renginiams organizuoti ir kitam);

20.7. kitoms su Nacionalinio parko steigimo tikslais susijusioms priemonėms įgyvendinti.

V. DIREKCIJOS, KITŲ FIZINIŲ IR JURIDINIŲ ASMENŲ TEISĖS IR PAREIGOS

21. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka žemės savininkams, valdytojams ir naudotojams, kurių žemės valdose keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai realiai sumažina gaunamą naudą arba uždraudžia anksčiau vykdytą veiklą, išmokamos kompensacijos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

22. Nacionaliniame parke žemės savininkams, valdytojams ir naudotojams gali būti teikiamos žemės mokesčio ir kitos lengvatos įstatymų nustatytais atvejais ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

23. Nacionaliniame parke gyvenantys asmenys turi teisę gauti finansinę ir kitokią paramą už gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) priežiūrą.

24. Nacionalinio parko draustiniuose, taip pat rekreacinėse zonose esančius iki 5 hektarų valstybinės žemės sklypus, įsiterpusius į žemės ūkio naudmenas ir esančius tarp privačios žemės valdų, pirmumo teisę įsigyti ir išsinuomoti turi besiribojančių sklypų savininkai ir valdytojai.

25. Nacionaliniame parke fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę verstis veikla, neprieštaraujančia Nacionalinio parko steigimo tikslams.

26. Nacionalinio parko žemės savininkai, naudotojai ir valdytojai, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys privalo laikytis ūkinės veiklos apribojimų, nustatytų šių nuostatų 2 punkte išvardytuose teisės aktuose.

27. Žemės savininkai, naudotojai ir valdytojai negali trukdyti įstatymų ar kitų teisės aktų numatytais tikslais lankyti arba tvarkyti saugomų kompleksų ir objektų (vertybių), poilsiaviečių, takų, regyklų, kitų rekreacinių objektų.

28. Parduodamą privačią žemę Nacionalinio parko konservacinio, ekologinės apsaugos ir rekreacinio prioriteto zonose, taip pat teritorijose, kurioms suteiktas „Natura 2000“ statusas, pirmumo teisę pirkti tomis pačiomis sąlygomis už pardavėjo ir pirkėjo sutartą kainą turi valstybė.

29. Direkcija turi išimtinę teisę naudoti savo simbolius.

30. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šių nuostatų reikalavimus, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Priedo pakeitimai:

Nr. [760](#), 2004-06-16, Žin., 2004, Nr. 96-3540 (2004-06-19), i. k. 1041100NUTA00000760

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės

1997 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. 1273

(Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2004 m. birželio 16 d. nutarimo Nr. 760

redakcija)

ŽEMAITIJOS NACIONALINIO PARKO NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Žemaitijos nacionalinis parkas (toliau vadinama – Nacionalinis parkas) įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. I-1244 „Dėl Dzūkijos, Kuršių nerijos, Žemaitijos nacionalinių parkų, Trakų istorinio nacionalinio parko ir Viešvilės valstybinio rezervato įsteigimo“ (Žin., 1991, Nr. [13-332](#)) Plungės ir Skuodo rajonų savivaldybių administruojamų teritorijų dalyse ir skirtas nacionalinės svarbos kraštovaizdžio kompleksams ir antropoeikos sistemoms, reprezentuojančioms Žemaitijos etnokultūrinės srities gamtos ir kultūros savitumus, saugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti.

2. Veiklą Nacionaliniame parke reglamentuoja, jo apsaugos ir naudojimo režimą nustato Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas (Žin., 1992, Nr. [5-75](#)), Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)), Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (Žin., 1995, Nr. [3-37](#); 2004, Nr. [153-5571](#)), Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas (Žin., 1995, Nr. [107-2391](#); 2004, Nr. [21-617](#)), Lietuvos Respublikos miškų įstatymas (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#); 2001, Nr. [35-1161](#)), Lietuvos Respublikos vandens įstatymas (Žin., 1997, Nr. [104-2615](#); 2003, Nr. 36-1544), Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (Žin., 1996, Nr. [32-788](#); 2001, Nr. [101-3597](#)), Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas (Žin., 1998, Nr. [32-852](#); 2002, Nr. [123-5507](#)), kiti įstatymai, tarptautinės teisės aktai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimas Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (Žin., 1992, Nr. [22-652](#); 1996, Nr. [2-43](#)), aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymas Nr. 440 „Dėl Žemaitijos nacionalinio parko apsaugos reglamento patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [87-3756](#)), nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos reglamentai, šie nuostatai ir kiti teisės aktai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

3. Nacionalinis parkas tvarkomas pagal Žemaitijos nacionalinio parko planavimo schemos sprendinius, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 415 (Žin., 1997, Nr. [38-941](#)). Nacionaliniame parke esantys miestai ir miesteliai tvarkomi pagal parengtus ir patvirtintus jų bendruosius ir detaliuosius planus, kaimai – pagal parengtus ir patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus, kurių sprendiniai neturi prieštarauti Nacionalinio parko planavimo schemos sprendiniams. Kiti objektai, esantys Nacionaliniame parke, tvarkomi pagal specialiojo planavimo žemėtvarkos dokumentus, nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkymo, miškotvarkos, vandentvarkos, rekreacijos, infrastruktūros plėtros projektus ir kitus specialiojo planavimo dokumentus arba saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

4. Atkuriant nuosavybės teises pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą (Žin., 1997, Nr. [65-1558](#)), Nacionalinio parko žemė, vandens telkiniai ir miškai savininkams grąžinami arba perduodami nuosavybės ribotam tiksliniam naudojimui. Žemė Nacionaliniame parke perduodama ar nuomojama Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

II. NACIONALINIO PARKO STEIGIMO TIKSLAI, APSAUGA IR TVARKYMAS

5. Nacionalinio parko steigimo tikslai yra:

5.1. išsaugoti didžiausią Žemaitijoje ežeringą miškingą gamtinį kompleksą, mokslui ypač vertingus miškingus Plokštinės ir Rukundžių pelkynus, Platelių ežero, Laumalenkos ir Šilinės hidrografinius kompleksus, raiškaus moreninio (Mikytų, Pučkorių) ir keiminio (Šarnelės, Jazdauskiškių, Grigaičių) kraštovaizdžio etalonus, Gardų ozą, Medsėdžių ir Liepijos limnokeimus, Babrungo ir Mergupio slėnius, Paburgės, Siberijos, Pakastuvos, Užpelkių, Ertenio ir Paparčių pelkes, savitas Paplatelės, Šeirės ir Pailgio miškai, Juodupio pelkėtų pievų biocenozes, retus ir nykstančius augalus ir gyvūnus, kitus gamtinius teritorinius kompleksus ir objektus;

5.2. išsaugoti ypač vertingą ir sudėtingą Šiaurės Žemaitijos archeologinį kompleksą su Mikytų, Šarnelės, Pučkorių, Gegrėnų, Pagardenio ir kitais piliakalniais ir alkakalniais, Šventorkalnio senovinę gyvenvietę ir piliavietę, Žemaičių Kalvarijos (Gardų) urbanistinį kompleksą ir sakralinės architektūros ansamblį, Platelių dvaro ir parko kompleksą, etnokultūrinės vertės požymius išlaikiusius Beržoro, Stirbaičių ir Visvainių kaimus, kitas kultūros paveldo vertybes;

5.3. išsaugoti Šiaurvakarių Žemaitijos vandenskyros gamtinės ekosistemos stabilumą, biotos komponentus ir jų įvairovę;

5.4. atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtinius, kultūrinius teritorinius kompleksus ir objektus;

5.5. atlikti mokslo tyrimus, rinkti ir kaupti informaciją gamtos apsaugos, kultūros vertybių apsaugos, gamtos išteklių ir kitose srityse;

5.6. sudaryti sąlygas plėtoti rekreacinę veiklą, pirmiausia pažintinį ir kaimo turizmą, trumpalaikį poilsiavimą tam skirtose zonose ir vietose, numatytose Nacionalinio parko planavimo schemeje;

5.7. reglamentuoti ūkinę veiklą ir užstatymo plėtotę pagal Nacionalinio parko planavimo schemą, specialiuosius ir detaliuosius planus, savivaldybių teritorijų dalių (miestų ir miestelių) bendruosius planus ir kitus teisės aktus;

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, *Žin.*, 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

5.8. puoselėti Žemaitijos regiono kultūros tradicijas, amatus, verslus, propaguoti gamtosaugos idėjas, materialinės ir dvasinės kultūros palikimą.

6. Nacionalinis parkas pagal gamtos ir kultūros vertybes, jų pobūdį, apsaugos būdus ir naudojimo galimybes skirstomas į konservacinio prioriteto (gamtiniai rezervatai, gamtiniai draustiniai, kompleksiniai draustiniai, kultūriniai rezervatai-muziejai, kultūriniai draustiniai), ekologinės apsaugos (apsauginio (prezervacinio) prioriteto, rekreacinio prioriteto (miško parkai, stovyklavietės ir rekreaciniai kompleksai), ūkinio (gamybinio) prioriteto ir kitos (gyvenamosios) funkcijos prioriteto zonas. Funkcinio prioriteto zonose pagal tikslinę žemės naudojimo paskirtį ir tvarkymo pobūdį nustatytos kraštovaizdžio tvarkymo zonos, kurioms taikomi naudojimo ir apsaugos reglamentai.

7. Nacionalinis parkas turi apsaugos (buferinę) zoną, nustatytą už jo ribų. Jos tikslas – apsaugoti Nacionalinio parko gamtinę ekosistemą nuo galimos ūkinės taršos, o kraštovaizdį – nuo neigiamo vizualinio poveikio, reguliuojant buferinės apsaugos zonos naudojimą, ribojant statinių aukštumą, užstatymo plotą ir intensyvumą.

8. Bet kokia ūkinė, rekreacinė ar kitokia veikla Nacionaliniame parke negali prieštarauti jo steigimo tikslams, daryti tradicinio kraštovaizdžio, teršti aplinkos, pažeisti ekologinės pusiausvyros. Ūkinės ir kitokios veiklos priemonės reglamentuojamos, taikomi Nacionalinio parko planavimo schemeje nustatyti kraštovaizdžio tvarkymo zonų naudojimo ir apsaugos reglamentai.

9. Savivaldybių teritorijų dalių (miestų ar miestelių) bendrieji planai, specialieji, detalieji planai, statinių projektai rengiami, derinami ir tvirtinami Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Jų sprendiniai neturi prieštarauti Nacionalinio parko planavimo schemei. Statybos, rekonstravimo, remonto ir

griovimo darbai Nacionaliniame parke atliekami Lietuvos Respublikos statybos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

10. Organizuoti kaimo turizmo ir kitą komercinę rekreacinę veiklą Nacionaliniame parke leidžiama įstatymų nustatyta tvarka. Gidų paslaugas Nacionaliniame parke gali teikti atitinkami Nacionalinio parko direkcijos (toliau – Direkcija) darbuotojai, kiti fiziniai asmenys, turintys Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo nustatyta tvarka išduotą gido pažymėjimą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

11. Stovyklauti, kurti laužus, važinėti ir statyti transporto priemones Nacionaliniame parke leidžiama tik Nacionalinio parko planavimo schemeje nustatytose vietose, laikantis Nacionalinio parko direktoriaus (toliau vadinama – direktorius) patvirtintų lankymo taisyklių.

III. NACIONALINIO PARKO VALDYMAS IR VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

12. Veiklą Nacionaliniame parke organizuoja biudžetinė įstaiga – Direkcija. Direkcijos savininko teisės ir pareigos įgyvendina Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba). Direkcija yra juridinis asmuo, turi antspaudą su Tarnybos ir savo pavadinimais ir sąskaitas banke.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

13. Direkcijai vadovauja direktorius, kurį skiria ir atleidžia Tarnybos direktorius Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [66-2130](#); 2002, Nr. [45-1708](#)) nustatyta tvarka. Direkcijoje gali būti Kraštotvarkos, Gamtos, Kultūros paveldo, Finansų, kiti skyriai. Direkcijos nuostatus tvirtina Tarnybos direktorius. Direkcijos pareigybių sąrašą derina Tarnybos direktorius, o tvirtina direktorius.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

14. Veiklą Nacionaliniame parke gali organizuoti ir vykdyti Direkcija ir Jungtinė taryba (toliau – Taryba). Taryba koordinuoja santykius tarp Direkcijos ir savivaldybių institucijų. Sprendimą dėl Tarybos sudarymo tikslingumo priima direktorius, suderinęs su Tarnybos direktoriumi. Tarybos nariai yra direktorius, jo pavaduotojai, savivaldybių merai ir (ar) merų pavaduotojai jų sutikimu arba kiti Plungės ir Skuodo rajonų savivaldybių tarybų skiriami savivaldybių atstovai. Į Tarybą gali būti įtraukti ir į posėdžius kviečiami kitų valstybės ir savivaldybių institucijų atstovai ir kiti suinteresuoti asmenys. Tarybos sudėtį ir darbo reglamentą tvirtina Tarnybos direktorius. Taryba analizuoja Nacionalinio parko būklę ir teikia atitinkamus pasiūlymus Direkcijai ir Tarnybai, kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms Nacionalinio parko apsaugos, naudojimo ir tvarkymo klausimais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

15. Prie Nacionalinio parko direkcijos gali būti sudaromos mokslinės konsultavimo tarybos, atstovaujamos kraštovaizdžio, biologinės įvairovės ir kultūros paveldo apsaugos, rekreacijos organizavimo, socialinės ir ekonominės srities specialistų.

16. Kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros, gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugos ir Nacionalinio parko lankymo reikalavimų, nustatytų įstatymuose, kituose teisės aktuose ir Nacionalinio parko planavimo dokumentų sprendiniuose,

laikymosi priežiūrą užtikrina valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai. Valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai tarnyboje turi teisę dėvėti Tarnybos patvirtintą uniformą.

17. Valstybinę gamtos išteklių, kultūros vertybių naudojimo ir aplinkos apsaugos kontrolę Nacionaliniame parke pagal kompetenciją vykdo valstybiniai aplinkos apsaugos kontrolės pareigūnai, valstybiniai miškų pareigūnai, valstybiniai žemės tarnybų pareigūnai, teritorijų planavimo ir statybos priežiūros pareigūnai, nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių apsaugos pareigūnai.

IV. NACIONALINIO PARKO VEIKLOS EKONOMINIAI PAGRINDAI

18. Nacionalinio parko žemė valdoma ir naudojama Lietuvos Respublikos žemės įstatymo (Žin., 1994, Nr. [34-620](#); 2004, Nr. [28-868](#)), kitų įstatymų ir teisės aktų nustatyta tvarka.

19. Direkcijos finansinius išteklius sudaro Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir kitos teisėtai įgytos lėšos, taip pat gali būti skiriamos Plungės ir Skuodo rajonų savivaldybių biudžetų lėšos, Aplinkos apsaugos rėmimo programos, šių savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų lėšos.

20. Direkcijos finansiniai ištekliai naudojami:

20.1. Direkcijos funkcijoms ir programoms vykdyti;

20.2. Nacionaliniam parkui tvarkyti, gamtiniais ir kultūriniais teritoriniams kompleksams ir objektams (nekilnojamosioms kultūros vertybėms) išsaugoti;

20.3. pažėistiems gamtos, kultūros teritoriniams kompleksams ir objektams atkurti;

20.4. tyrimams ir stebėjimams vykdyti;

20.5. švietėjiškai ir auklėjamajai veiklai, pažintiniam turizmui plėtoti, Nacionalinio parko gamtos ir kultūros vertybėms, jų apsaugai populiarinti, Nacionaliniam parkui reklamuoti ir reprezentuoti;

20.6. ypatingoms priemonėms (stichinių nelaimių padariniams šalinti, valstybinės reikšmės renginiams organizuoti ir kitam);

20.7. kitoms su Nacionalinio parko steigimo tikslais susijusioms priemonėms įgyvendinti.

V. DIREKCIJOS, KITŲ FIZINIŲ IR JURIDINIŲ ASMENŲ TEISĖS IR PAREIGOS

21. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka žemės savininkams, valdytojams ir naudotojams, kurių žemės valdose keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai realiai sumažina gaunamą naudą arba uždraudžia anksčiau vykdytą veiklą, išmokamos kompensacijos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

22. Nacionaliniame parke žemės savininkams, valdytojams ir naudotojams gali būti teikiamos žemės mokesčio ir kitos lengvatos įstatymų nustatytais atvejais ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

23. Nacionaliniame parke gyvenantys asmenys turi teisę gauti finansinę ir kitokią paramą už gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) priežiūrą.

24. Nacionalinio parko draustiniuose, taip pat rekreacinėse zonose esančius iki 5 hektarų valstybinės žemės sklypus, įsiterpusius į žemės ūkio naudmenas ir esančius tarp privačios žemės valdų, pirmumo teisę įsigyti ir išsinuomotuoti turi besiribojančių sklypų savininkai ir valdytojai.

25. Nacionaliniame parke fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę verstis veikla, neprieštaraujančia Nacionalinio parko steigimo tikslams.

26. Nacionalinio parko žemės savininkai, naudotojai ir valdytojai, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys privalo laikytis ūkinės veiklos apribojimų, nustatytų šių nuostatų 2 punkte išvardytuose teisės aktuose.

27. Žemės savininkai, naudotojai ir valdytojai negali trukdyti įstatymų ar kitų teisės aktų numatytais tikslais lankyti arba tvarkyti saugomų kompleksų ir objektų (vertybių), poilsiaviečių, takų, regyklų, kitų rekreacinių objektų.

28. Parduodamą privačią žemę Nacionalinio parko konservacinio, ekologinės apsaugos ir rekreacinio prioriteto zonose, taip pat teritorijose, kurioms suteiktas „Natura 2000“ statusas, pirmumo teisę pirkti tomis pačiomis sąlygomis už pardavėjo ir pirkėjo sutartą kainą turi valstybė.

29. Direkcija turi išimtinę teisę naudoti savo simbolius.

30. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šių nuostatų reikalavimus, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Priedo pakeitimai:

Nr. [760](#), 2004-06-16, Žin., 2004, Nr. 96-3540 (2004-06-19), i. k. 1041100NUTA00000760

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [307](#), 1999-03-19, Žin., 1999, Nr. 27-765 (1999-03-24), i. k. 0991100NUTA00000307

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. lapkričio 24 d. nutarimo Nr. 1273 "Dėl Aukštaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos nacionalinių parkų nuostatų patvirtinimo" dalinio pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [760](#), 2004-06-16, Žin., 2004, Nr. 96-3540 (2004-06-19), i. k. 1041100NUTA00000760

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. lapkričio 24 d. nutarimo Nr. 1273 "Dėl Aukštaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos nacionalinių parkų nuostatų patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1788](#), 2009-12-23, Žin., 2009, Nr. 158-7174 (2009-12-31), i. k. 1091100NUTA00001788

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. lapkričio 24 d. nutarimo Nr. 1273 "Dėl Aukštaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos nacionalinių parkų nuostatų patvirtinimo" pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1172](#), 2010-08-12, Žin., 2010, Nr. 99-5126 (2010-08-19), i. k. 1101100NUTA00001172

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. lapkričio 24 d. nutarimo Nr. 1273 "Dėl Aukštaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos nacionalinių parkų nuostatų patvirtinimo" pakeitimo